

Mitä eläkevarojen tuotolta vaaditaan?

8.2.2018 • BLOGI • Mikko Kuusela

Kirjoittaja Mikko Kuusela työskentelee Finanssivalvonnassa Työeläkelaitokset-toimiston päällikkönä

Työeläkeyhtiöt julkistavat vuoden 2017 tuloksiaan. Yksi mediaa ja kansalaisia kiinnostava asia on sijoitusten tuotto. Mennyt vuosi on ennako-odotuksiltaan tässä suhteessa varsin hyvä. Mutta mitä sijoitusten oikeastaan pitäisi tuottaa?

Mediassa verrataan usein työeläkelaitosten saamaa reaalityttöä Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin ennusteessa¹ käytettyyn tuotto-oletukseen. Viimeisimmässä vuoden 2016 peruslaskelmassa käytettiin 3,0 prosentin reaalityttö-oletusta seuraavalle kymmenelle vuodelle ja 3,5 prosenttia siitä eteenpäin. Vertailu on siinä mielessä perusteltu, että pitkän aikavälin ennuste on pääasiallinen työkalu, jolla hahmotellaan työeläkejärjestelmän tulevaisuuden näkymiä.

Tuottovaadekin on olemassa

Pitkän aikavälin laskelmissa käytetty oletama on kuitenkin vain – niin, oletama. Yksityissektorin työeläkelaitoksia koskee myös oikea tuottovaade. Jos eläkelaitos ei saa juuri kyseisenä vuonna tuottovaateen verran tuottoa sijoituksilleen, se kustantaa puuttuvan osuuden omasta pussistaan. Tähän työeläkejärjestelmän ominaisuuteen kiinnitetään harvemmin huomiota.

Tuottovaade koostuu kolmesta osasta: kiinteästä kolmen prosentin korosta, eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella määräytyvästä osasta sekä eläkelaitosten keskimääräisten osaketuottojen perusteella määräytyvästä osasta. Tuottovaade (myös nimeltään rahastonsiirtovelvoite) on näiden kolmen osan summa². Esimerkiksi vuoden 2017 tuottovaade on noin 5,8 % nimellisesti. Ei toki ole tavatonta, että tuottovaateeseen ei aina ylletä. Se on luonnollinen osa järjestelmän toimintaa.

Mitä tarkoittaa poikkeamariski?

Tuottovaade on mekanismina mielenkiintoinen ja sen määräytymistavalla on monenlaisia seurauksia. Keskityn niistä yhteen. Tuottovaade riippuu keskimääräisestä vakavaraisuudesta ja keskimääräisistä sijoitustuotoista. Yksittäinen eläkelaitos, varsinkin pieni sellainen, ottaa riskiä tehdessään sijoitustoimintaa merkittävästi eri tavalla kuin muut. Jos nimittäin valittu sijoitusstrategia ei kannata, ero keskimääräisten tuottolukujen perusteella määräytyvään tuottovaateeseen voi venähtää suureksi. Tällä on työeläkeslangissa nimikin – poikkeamariski. Poikkeamariskin hallitsemiseksi eläkelaitosten täytyy seurata tiiviisti toistensa sijoitustoimintaa ja sen onnistumista. Ei varsinaisesti kannusta kovin erilaisiin sijoitusstrategioihin, eihän? Onko tämä hyvä vai huono uutinen, sen jätän lukijan harkittavaksi.

¹ Pitkän aikavälin laskelmat, Eläketurvakeskus.

² Rahastonsiirtoveloitteeseen sisältyvien kertoimien ja perustekorona laskentakaavat, Eläketurvakeskus.

8.2.2018